

Recenzja
osiągnięcia naukowego oraz aktywności naukowo-badawczej
w związku z wnioskiem doktora Jakuba Wódki
o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych
w dyscyplinie nauk o polityce

Dr Jakub Wódka jest (od 2006 roku) zatrudniony w Instytucie Studiów Politycznych PAN w Zakładzie Europeistyki początkowo na stanowisku asystenta, następnie na stanowisku adiunkta. Od 2014 r. jest zastępcą kierownika Grupy badawczej ds. Turcji, utworzonej przy Instytucie Nauk Politycznych UW.

Aktywność badawczą habilitanta charakteryzuje ciągłość zainteresowań, o czym świadczą tytuły: dwóch prac magisterskich, pierwszej pt.: *„Społeczeństwo obywatelskie w Turcji a turecka polityka zagraniczna”*, napisanej pod kierunkiem Pani dr Agnieszki Zastawnej na Wydziale Orientalistycznym UW na kierunku kulturoznawstwo i drugiej pt.: *„Turecko-amerykańskie stosunki polityczne na przełomie wieków”*, napisanej pod kierunkiem Pana prof. dr hab. Wojciech Roszkowskiego w Szkole Głównej Handlowej na kierunku stosunki międzynarodowe (2005 r.). Podobnie temat rozprawy doktorskiej: *„Polityka zagraniczna Turcji. Uwarunkowania wewnętrzne oraz podmioty decyzyjne”* (2010 r), napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Józefa Fiszyra, potwierdza ciągłość zainteresowań badawczych dr. Wódki.

Wskazane przez habilitanta osiągnięcie naukowe: *„Polityka zagraniczna średniej potęgi. Turcja jako studium przypadku”* będące podstawą uruchomienia procedury habilitacyjnej, jest tym samym konsekwencją wcześniejszych zainteresowań, jednocześnie wskazuje na poszerzenie pola badań.

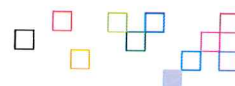

Ocena dorobku naukowego dr. Jakuba Wódki

Dorobek naukowy dr. Jakuba Wódki zgromadzony po uzyskaniu stopnia doktora obejmuje, zgodnie z przygotowanym wykazem, ok. 35 pozycji. W sensie statystycznym dorobek ten, należy uznać za wystraszający do wszczęcia procedury habilitacyjnej.

Dorobek naukowy jest zróżnicowany i obejmuje: autorstwo 3 monografii (w tym wskazanego osiągnięcia naukowego), współautorstwo 2 monografii, redakcja 1 monografii. Habilitant opublikował 12 artykułów w czasopiśmie naukowych (w tym w wysoko punktowanych czasopiśmie znajdujących się w bazie JCR i ERIH), był autorem 6 artykułów w pracach zbiorowych. Publikacje były przygotowane w języku polskim, w języku angielskim oraz języku tureckim (1). Ponadto habilitant przygotowywał szereg recenzji. Publikacje nie mają charakteru lokalnego, zaś publikacje w innych niż polski językach świadczą o obecności habilitanta w międzynarodowej debacie naukowej. Biorąc pod uwagę informacje przedstawione w autoreferacie, dotyczące dorobku habilitanta można stwierdzić, że Jego badania mają charakter politologiczny oraz w największym stopniu koncentrują się na badaniu i analizie polityki Turcji na poziomie wewnętrznym i zewnętrznym, w wymiarach: politycznym, militarnym, społecznym, gospodarczym, kulturowym. W badaniach habilitant sporo miejsca poświęca również relacjom Turcji z UE. Ponadto badał wzrost znaczenia nowych/starych potęg (Chiny, Turcja) oraz zmiany ładu międzynarodowego. Tym samym podjął próbę wyjścia poza wąsko określone zainteresowania tureckie.

Zgodnie z art. 16.1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki, o stopień doktora habilitowanego może ubiegać się osoba posiadająca osiągnięcia naukowe uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej, jaką w przypadku dr. Jakuba Wódki są nauki o polityce. Odrębnie zostanie ocenione, określone w art. 16.2 wymienionej Ustawy, osiągnięcie naukowe jakim jest monografia pt.: *Polityka zagraniczna średniej potęgi. Turcja jako studium przypadku*, Instytut Studiów Politycznych PAN, Warszawa 2019, ss.427. Zastosowane zostaną także kryteria oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora

habilitowanego określone w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 roku, Dz. U. nr 196, poz. 1165.

Aby dokonać recenzji osiągnięć dr. Jakuba Wódki, których dotyczy art. 16.1 wymienionej Ustawy, należy udzielić odpowiedzi: 1) co pod względem przedmiotu, podstaw teoretycznych i zastosowanych metod badawczych wyróżnia badania Habilitanta, 2) co te badania wnoszą do dyscypliny, 3) gdzie prezentowane są wyniki.

1) Co jest przedmiotem badań habilitanta, jakie metody stosuje?

Przygotowane zestawienie dorobku naukowo-badawczego wskazuje, na jego trzy główne obszary. Po pierwsze relacje Turcja – UE, po drugie rola nowych graczy i nowy ład międzynarodowy, po trzecie problem „uczciwości” systemu wyborczego Turcji. Generalnie zainteresowania badawcze habilitanta koncentrują się tematyce związanej z polityką wewnętrzną i zagraniczną Turcji, z niewielkimi wyjątkami.

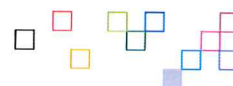
Tematyka akcesji Turcji do UE oraz wzajemne relacje są ważnym tematem badawczym. Od lat przykuwają zainteresowania badaczy zarówno w Polsce jak i zagranicą. Habilitant również odnosi się do tych zagadnień w swoich artykułach oraz w głównym osiągnięciu. Tym samym, niestety nie udało mu się uciec od powtórzeń. Treści zawarte w rozdziale 6 w książce: *Europeizacja partii politycznych i grup interesu*, są w dużej mierze powtórzone w artykule: *Institutional aspects of the (de)Europeization of Turkish political parties. The case of Justice and Development Party and the Republican People's Party* (Journal of Balkan and Near Eastern Studies 2015). Obie publikacje ukazały się w tym samym roku. Bez wątpliwości wartościowym wymiarem publikowanych badań, w powyższych publikacjach, jak również w artykule: *Transnational cooperation of Turkish political parties as an ineffective tool of Europeanization* (Southeast European and Black Sea Studies 2016) jest wykorzystanie wywiadów w środowiskach decyzyjnych w Turcji i w UE. Bardzo ciekawym uzupełnieniem badań było porównanie relacji Turcji z UE i Ukrainy z UE (*External Europeanization through parliamentary cooperation: the EU – Ukraine Parliamentary Association Committee and EU – Turkey Joint Parliamentary Committee in comparative perspective* (Parliamentary

Cooperation and Diplomacy in EU External Relations, Elgar 2019). W publikacji habilitant wspólnie z Agnieszką Cianciarą analizują wpływ współpracy transnarodowej na proces europeizacji i socjalizacji tureckich i ukraińskich elit. Zwracają przy tym uwagę na różny status Turcji i Ukrainy w relacjach z UE, uwarunkowania wewnętrzne w obu państwach, jak również sytuację w Europie, które utrudniają proces integracji.

Drugim szczegółowym obszarem badań wskazanym przez habilitanta są zmiany w środowisku międzynarodowym w wymiarze przedmiotowym i podmiotowym. W publikacji, będącej efektem realizowanego grantu NCN, zatytułowanej „*System euroatlantycko w wielobiegunowym świecie. Próba prognozy*” (2014) w której wkład przez dr. Wódkę został oceniony na 20% (bez potwierdzenia przez współautorów – w sumie 6) można odnaleźć nawiązanie do tematyki poruszanej w głównym osiągnięciu. W rozdziale drugim analizowano rolę i znaczenie wzrastających potęg w nowym łańdź międzynarodowym. Głównie koncertując się na państwach BRICS. Abstrahując od wartości publikacji, trudno ocenić wkład habilitanta nie wiadomo bowiem przy którym rozdziale pracował osobiście. Niemniej jak stwierdził w Autoreferacie „zaangażowanie w realizację grantu wykorzystał do poszerzenia własnych zainteresowań badawczych”, efektem których są dwie publikacje: „*Rewitalizacja partnerstwa transatlantyckiego? Perspektywy Transatlantyckiego Partnerstwa na rzecz Handlu i Inwestycji*” oraz „*Od Tiananmen do igrzysk olimpijskich w Pekinie ...*”. Drugi artykuł okazał się całkiem udaną próbą oceny (na czas publikacji 2014 r.) soft power Chin, uwzględniając osiągnięcia i ograniczenia Chin w tym wymiarze. Artykuł „*Nowa*” mocarstwowość w kształtującym się łańdź międzynarodowym” (2013 r.) nawiązuje do tematyki poruszonej w publikacji „*System euroatlantycko w wielobiegunowym...*”. Autor skoncentrował się tu głównie na analizie porównawczej dwóch państw Turcji i Brazylii, określanych jako „*swing states*”. Starał się merytorycznie uzasadnić wybór tych *case studies*, poszukując analogii oraz mając świadomość występujących istotnych różnic. Tym samym udało mu się wskazać na wspólne cechy charakterystyczne dla wyłaniających się „nowych mocarstw”, pomimo że funkcjonują w innym środowisku zewnętrznym i mają nieco inne uwarunkowania wewnętrzne.

Trzecim obszarem jest tematyka związana z „uczciwością wyborów” gdzie Turcja jest głównym punktem odniesienia. Efektem badań związanych z realizacją projektu badawczego NCN

było współautorstwo jednego artykułu, zaś obecnie jest praca przy przygotowaniu monografii. Tematyka niezwykle ciekawa, bowiem mająca wymiar szerszy, dotyczący słabości systemów demokratycznych w ogóle.

Pobocznym, choć naturalnym, nurtem badań są stosunki Polski z Turcją.

W przesłanych z dokumentacją artykułów i monografii wynika, że habilitant wykorzystuje w badaniach źródła pierwotne i wtórne. Badania są dobrze osadzone w literaturze i udokumentowane. Habilitant stosuje podejście problemowo-analityczne. W dużej mierze jego badania dotyczą analizy polityki zagranicznej w warstwie teoretycznej i empirycznej. W badaniach widoczny jest pluralizm metodologiczny. Autor stosuje takie metody politologiczne jak np.: metoda porównawcza, *case study*, analiza systemowa, analiza decyzyjna oraz techniki: analiza dokumentów, statystyka, wywiady. Siatka pojęciowa stosowana przez habilitanta jest poprawna.

Reasumując, ocenę jakości prowadzonych badań przez dr Jakuba Wódkę należy ocenić pozytywnie.

2) Co badania wnoszą do dyscypliny?

Habilitant swoimi badaniami rozwija i poszerza obszar wiedzy dotyczący polityki zagranicznej Turcji oraz sytuacji wewnętrznej w tym państwie. Dostarcza najnowszej wiedzy na temat bieżących wydarzeń, dokonuje oceny, formułuje wnioski. Badania habilitanta oparte są na dobrych podstawach teoretycznych z wykorzystaniem adekwatnej metodologii. Tym samym dr J. Wódka przyczynia się do kształtowania kultury teoretyczno-metodologicznej w badaniach politologicznych w Polsce.

3) Gdzie habilitant prezentuje wyniki swoich badań?

W dorobku naukowym habilitant wykazał publikacje w języku polskim, w języku angielskim i w języku tureckim. Artykuły publikowane były w ważnych periodykach krajowych takich jak: *Athenaeum*, *Przegląd politologiczny*, *The Polish Quarterly of International Affairs*, i zagranicznych *Turkish Policy Quarterly*, *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*, *Futures*. Habilitant publikował również artykuły w pracach zbiorowych, bądź był ich współautorem w wydawnictwach w Polsce i zagranicą np. Edward Elgar. Świadczy to umiędzynarodowieniu badań (sumaryczny IF – 3,8 w odniesieniu do artykułów w czasopismach z listy JCR). Ponadto, należy

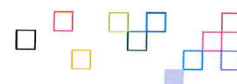

podkreślić, że wyniki swoich badań dr Jakub Wódka prezentował na konferencjach w Polsce i zagranicą (zob. Załącznik 4 – wykaz dorobku naukowego).

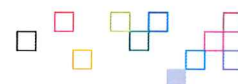
Podsumowując zainteresowania badawcze habilitanta są spójne, mają charakter międzynarodowy. Badania mieszczą się w dyscyplinie nauk o polityce.

Osiągnięcie naukowe: *Polityka zagraniczna średniej potęgi. Turcja jako studium przypadku*, Instytut Studiów Politycznych PAN, Warszawa 2019, ss. 427, poddane zostało odrębnej ocenie. W recenzji osiągnięcia należy zwrócić uwagę na: wartość podjętego problemu badawczego, konstrukcję rozprawy, na jej treść i poziom merytoryczny, na zastosowane metody badawcze oraz na bazę źródłową.

1. Poruszana w książce tematyka jest wartościowa w sensie poznawczym. Autor pokazuje wzrost znaczenia Turcji w stosunkach międzynarodowych, to w jaki sposób realnie na nie wpływa i je kształtuje. Dokonuje tego przez rekonstrukcję międzynarodowych ról Turcji. Tym samym **wartościowe jest połączenie modelu behawioralnego z teorią ról międzynarodowych**, jednocześnie odwołując się do **podejścia średniej potęgi** przy analizie polityki zagranicznej. Habilitant wykorzystuje potencjał integrowania teorii ról i analizy polityki zagranicznej tzw. nie mocarstw, podkreślając, że pozwala to połączyć dwa konkurujące ze sobą sposoby wyjaśniania rzeczywistości - poprzez strukturę i poprzez podmiotowość sprawcza (s. 110). Autor stawia tezę, że Turcja to mocarstwo średniej wagi, a potem stara się ją udowodnić rekonstruując jej rolę.
2. Kolejnym elementem oceny jest **konstrukcja rozprawy**, która powinna zawierać konceptualizację i porządkowanie podjętego problemu badawczego. W celu uporządkowania w pracy wyodrębniono w niej 5 rozdziałów. W których autor przedstawia po pierwsze ramy teoretyczne badań, dokonuje obszernej analizy literatury przedmiotu poświęconej teorii siły w teoriach stosunków międzynarodowych, państw średniej rangi i średnich potęg. Porządkuje wiedzę i różne podejścia, na końcu rozważań prezentując swoją definicję. W rozdziale drugim autor analizuje politykę wewnętrzną i zagraniczną Turcji przez uwzględnienie równoległych procesów: demokratyzacji/dedemokratyzacji,

sekurytyzacji/desekurytyzacji, atlantyzacji/deatlantyzacji. W mojej ocenie bardzo ciekawy wątek dedemokratyzacji mógłby zostać lepiej i bardziej szczegółowo przedstawiony. Jak zauważa autor, proces demokratyzacji miał fundamentalny wpływ na pozycję i rolę Turcji w procesach demokratyzacji na Bliskim Wschodzie. Brakuje jednak głębszej analizy jakie będą dla Turcji skutki międzynarodowe procesu odwrotnego - (de)demokratyzacji). Bo chyba nie tylko większa asertywność w polityce zagranicznej, co ma „wynagrodzić” społeczeństwu deficyt demokracji (s. 150). W uwarunkowaniach polityki zagranicznej Turcji w sposób ciekawy habilitant wykorzystał teorię sekurytyzacji i desekurytyzacji. Moje wątpliwość budzi tytuł podrozdziału 2.2 – (de)sekurytyzacja, skoro ostatnio ponownie można mówić o sekurytyzacji czy (re)sekurytyzacji, jak pisze autor (s. 172), chociażby w odniesieniu do kwestii kurdyjskiej. W rozdziale trzecim habilitant analizuje potencjał Turcji w ostatnich 15 latach, świadomie wybierając takie wymiary jak: zasoby dyplomatyczne, miękką siłę, siłę militarną i potencjał gospodarczy, nie odwołując się do takich wymiarów jak: ludność, czy zasoby, które w przyjętej perspektywie badawczej nie uległy zasadniczej zmianie (s. 193). Nie do końca jasne jest kryterium doboru rankingów soft power w oparciu o które autor pozycjonuje Turcję, podobnie jak czas ich publikacji (2010 i 2012). Autor jako źródło miękkiej siły przywołuje Ruch Gulena (s. 208-209), który jak się okazuje obecnie już nim nie jest, zaś jak habilitant sam podkreśla jawna wojna z Gulenem negatywnie wpłynęła na wizerunek Turcji (s. 218-219). Analizując potencjał militarny aż prosi się o analizę uwarunkowań widocznego spadku wydatków wojskowych np. w 2014 r. Autor nic nie wspomina też o NATO, zaś warto byłoby porównać potencjał Turcji do innych państw Sojuszu. Rozdział czwarty jest, jak habilitant obrazowo przedstawia, „pomostem” między analizą potencjału państwa a jego zachowaniem (s. 243). Analizuje w nim role deklarowane Turcji, w tym te które, wpisują się w tożsamość średnich potęg. Stosując kryterium czasu pokazuje zmiany ról deklarowanych oraz widoczne dążenie Turcji do coraz większej emancypacji. Pewnym mankamentem jest brak porównania między rolą deklarowaną a rzeczywistą oraz narzucaną a wybieraną, zarówno w wymiarze wewnętrznym (rola jest funkcją nacisków społecznego środowiska wewnętrznego, ścierania się poglądów i

oczekiwań różnych grup) oraz zewnętrznym (naciski środowiska międzynarodowego). W rozdziale piątym habilitant faktycznie analizuje role rzeczywiste i wybierane oraz pożądane przez Turcję lub przez środowisko międzynarodowe (np. rola Turcji jako mediatora była pożądana przez UE s. 289) co warunkuje odgrywania przez to państwo roli średniej potęgi.

Warto podkreślić, że monografia została napisana językiem czytelnym i zrozumiałym. Autora cechuje erudycja oraz łatwość w formułowaniu myśli.

Co w monografii wskazywanej jako osiągnięcie naukowe jest autorskim ujęciem? W swojej książce dr Jakub Wódka testuje przydatność kategorii średniej potęgi do analizy międzynarodowej pozycji i roli Turcji. Z sukcesem łącząc model behawioralny z teorią ról międzynarodowych, stosując autorski model badań średnich potęg.

3. Kolejnym ważnym elementem brany pod uwagę przy ocenie jest metodologia/warsztat badawczy. Zastosowane metody badawcze, mają z założenia zapewniać wysoką jakość i wiarygodność uzyskanych wyników badań. Autor właściwie stosuje analizę polityki zagranicznej, głównie na poziomie państwa i poziomie decyzji, w mniejszym zakresie na poziomie międzynarodowym. Ponadto wykorzystano teorię ról. W pracy stosowano metodę behawioralną, historyczną, instytucjonalno-prawną, analizy tekstu.

Przedmiot badań został jasno określony (s. 21). Było nim zidentyfikowanie obszarów polityki zagranicznej Turcji świadczących o jej średniopotęgowości, a także o autonomii czy podmiotowości Turcji w systemie międzynarodowym. Określono cel badań (s. 21), którym było dotarcie do motywacji jakimi kierują się decydenci, próbując umacniać międzynarodowy status Turcji. Autor sformułował kilka pytań badawczych, które doprowadziły go do postawienia głównej hipotezy badawczej i sześciu hipotez cząstkowych (s. 22).

Baza źródłowa monografii jest reprezentatywna dla podjętego tematu i bardzo obszerna (w sumie 54 strony).

Warto jednak wskazać, że czasami autor kogoś cytuje, ale nie stosuje przypisu, albo przypis nie jest adekwatny (s. 96 – autor odwołuje się do T. Łoś-Nowak, ale w przypisie mamy inne źródło).

Podsumowując tę część oceny stwierdzam, że pomimo uwag krytycznych dorobek habilitanta należy ocenić jako **w pełni wystarczający**. Tym samym habilitant wnosi znaczny wkładu w rozwój dyscypliny nauk o polityce.

Ocena pozostałej aktywności naukowo-badawczej oraz dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej habilitanta

Podstawą oceny dokonanej w tej części recenzji są przede wszystkim kryteria wymienione w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. nr 196, poz. 1165). W rozporządzeniu jest wymienionych 9 kryteriów w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych oraz 14 w zakresie dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego i współpracy międzynarodowej. Jednym z kryteriów jest **kierowanie** międzynarodowymi lub krajowymi **projektami badawczymi** lub **udział** w takich projektach. Pod tym względem aktywność habilitanta należy ocenić pozytywnie. Dwukrotnie pełnił rolę kierownika projektu, oraz był trzykrotnie wykonawcą w projekcie badawczym. Ponadto uczestniczył w latach 2016-2017 w grupie roboczej ds. Turcji w ramach Dahrendorf Forum współorganizowanego przez Hertie School of Governance, London School of Economics and Politics oraz Stiftung Metcator (Załącznik nr 4, s. 4-5).

Na pozytywną ocenę zasługuje **aktywność konferencyjna** dr. J. Wódki. Habilitant wykazał udział z referatem na 8 konferencjach międzynarodowych oraz 25 krajowych. Analiza tematów wystąpień wskazuje, że wiązały się z tematem głównego osiągnięcia naukowego oraz zainteresowaniami badawczymi habilitanta.

Habilitant angażował się również w organizowanie konferencji naukowych, zasiadał w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism, brał udział w zespołach eksperckich i konkursowych, był opiekunem naukowym magistrantów.

W mniejszym zakresie prowadził zajęcia dydaktyczne, natomiast przyczyniał się do popularyzacji wiedzy przez udział w programach radiowych, seminariach, przygotowaniu opinii i analiz online.

Podsumowując tę część oceny aktywności naukowo-badawczej, dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej dr. Jakuba Wódki, należy ocenić ją pozytywnie. Tym samym w mojej ocenie **spełniono kryteria ministerialne**, zawarte w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r., stawiane osobom ubiegającym się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z dorobkiem naukowo-badawczym habilitanta, w tym z monografią wskazaną jako osiągnięcie naukowe stanowiące podstawę ubiegania się o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego oraz pozostałym dorobkiem dydaktycznym i popularyzatorskim oraz w zakresie współpracy międzynarodowej stwierdzam, że **zaprezentowany dorobek stanowi istotny wkład jakościowy w rozwój dyscypliny nauk o polityce**. Tym samym uważam, że habilitant spełnia łączne warunki określone w ustawie.

W związku z powyższym opowiadam się za nadaniem doktorowi Jakubowi Wódce stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o polityce.

Lublin, 28 sierpnia 2019 r.

